

שחקנית רכש – על מינוי ענת סרגוסטי ליו"ר "כך לזקן"

הארץ / נורית וורגפּט / 15.10.2018

בשקט בשקט, מתחת לרדאר, נבחרה ענת סרגוסטי לכהן כיו"ר ארגון "כך לזקן". זה קרה בסמוך למותו של אורי אבנרי, כאשר סרגוסטי היתה בעין הסערה התקשורתית. אילו התמנתה לעמוד בראש ארגון אחר, קרוב לוודאי שזה היה אייטם בחדשות. ייתכן שיש מי שיתהו למה לה להתעסק בארגון זניח ועוד של זקנים.

ואולם, "כך לזקן" אינו זניח, ולו בשל העובדה שהוא יחיד מסוגו בסצנת הגיל השלישי. זהו ארגון קטן ולוחמני, שמיטיב לשלב עבודה בשטח עם מאבק עקרוני. תקציבו דל, בעיקר מפני שהוא מסרב בעקביות לקבל כסף ממשלתי או תרומות התלויות בדבר, ומי שהקים אותו ועמד בראשו, היה זקן בעצמו – נתן לבון. הוא היה בן 70 כשהקים את הארגון לפני כ-14 שנים, ועמד בראשו עד יום מותו, בינואר השנה.

לבון היה עובד סוציאלי במקצועו, וכך רוב העובדים ב"כך לזקן" (שישה, במשרות חלקיות. כל השאר, עשרות במספר, עובדים בהתנדבות). עמוד השדרה של הארגון הוא קו חם המטפל באלפי פניות בשנה, שמתוכן עלו המאבקים הציבוריים ואף המשפטיים שניהל: הכללת האשפוז הסיעודי בסל הבריאות, השוואת תנאי ההנחות בארנונה, הגדלת קיצבאות הזיקנה, סבסוד ממשלתי להעסקת מטפלים סיעודיים בבית – רשימה חלקית מאוד.

חלק מהנושאים נכנסו לסדר היום הציבורי – הרפורמה בסיעוד למשל – ועל חלק מהמאבקים "כך לזקן" שילם מחיר כבד: תביעה ייצוגית נגד חברות הביטוח על שעצרו את הביטוחים הסיעודיים, עלתה לארגון בתרומה נאה, שחברת "מגדל" ביטלה לאחר שהתברר לה כי לא תזכה ליחס חריג.

בשעתו היו כאלה שטענו נגד "כך לזקן" שהוא ארגון של איש אחד. העובדה שהמשיך לפעול באותה יעילות גם אחרי מותו של לבון, מלמדת שיש לו יש חיים משלו. גם הבחירה בסרגוסטי מלמדת על תעוזה ועל רצון להתבלט, לעשות גלים.

הבחירה הזאת אינה מובנת מאליה: סרגוסטי צעירה יחסית (65), והיא לא היתה חברת הנהלה בארגון. למעשה, היא מינוי מוצנח, שחקנית רכש (חוץ מהכסף). היא עיתונאית ופעילה חברתית במגוון תחומים, ולא חסרה לה תעסוקה. העניין שלה בזקנים התעורר בשנים האחרונות, בעקבות הזדקנותם של הוריה. "התחלתי להסתכל ולהבין מה זה אומר, מול מה הם צריכים להתמודד ואיך המדינה מתייחסת, ונשאבתי לזה", היא אומרת. "כן לזקן" היה בין הגורמים שהיא ביקשה מהם מידע ועזרה, וכך נוצרה היכרות.

לדברי היועצת המשפטית של הארגון, עורכת הדין יפעת סולל, שמה של סרגוסטי עלה, מפני ש"היה חשוב לנו לשמור על אופיו האידיאולוגי הלא־ממסדי של הארגון. חיפשנו יו"ר שמבין בזכויות אדם, וחושב במונחים של מאבק ושל זכויות אוניוורסליות". סולל מוסיפה, כי "קל להיגרר למאבק סקטורלי, אבל אנחנו לא שם, כי 'כן לזקן' הוא קודם כל ארגון של זכויות אדם." כך למשל, הארגון התייבב לצד המטפלות הסיעודיות במאבקן על תנאי ההעסקה שלהן. גם מתוך הבנה שזה חשוב לזקנים הסיעודיים, אבל גם בשל התפישה שזכויותיהן של המטפלות אינן "על חשבון" המטופלים.

אחד מחברי הנהלה, אורן לבון, בנו של המייסד, אמר שהציפייה היא שהנראות של הארגון תגדל בעקבות המינוי, "בצורה שתשפיע בהיבט הציבורי ובהיבט של האוכלוסייה שאנחנו עובדים אתה, ואולי גם בהיבט הפוליטי."

לכאורה, ארגון כזה, על הקו החם שלו והמיומנות בזיהוי כשלים ממסדיים שגורמים לעיוותים ועוולות, יכול היה להיות אבן שואבת לפוליטיקאים. אבל נתן לבון לא היה אהוד במיוחד על פוליטיקאים. גם בשל גילנות – זלזול כמעט אוטומטי באדם מבוגר – וגם מפני שהוא לא היה מוכן להתחייב לאיש. הוא אף דחה הצעות לשנות את שמו של הארגון. "כן לזקן" הוא ארגון לעומתי, הסביר פעם, "זה לא ארגון שמקבל פרסים וכיבודים. אבל מקשיבים לי, זה מה שחשוב". לא כולם הקשיבו. השרה לשוויון חברתי, שמשרדה הוקם על בסיס המשרד לאזרחים ותיקים, אפילו לא נפגשה עמו.

אפשר להניח שלשר הבא יהיה קצת יותר קשה לנפנף את היו"רית סרגוסטי, אבל זה לא בטוח. האם אינה חוששת מעיסוק בתחום לא אטרקטיבי כזיקנה? "מעולם לא נחשדתי בבחירות אטרקטיביות", אומרת סרגוסטי. "התחברתי לנושאים שנראו לי חשובים, לאו דווקא מושכים." חשוב לה להדגיש שהיא עדיין עובדת במקומות אחרים, ואת תפקיד היו"ר תמלא בהתנדבות – זה לא "סידור עבודה". מה היא רוצה להשיג? "אני מקווה להעלות למודעות את הנושא, שהוא אמנם לא אטרקטיבי, אבל נוגע בכולם. אני מקווה לפוגג קצת את הבעתה והפחד מפני הזיקנה. המומחיות שלי היא בתחום הנראות, ואני מקווה שאוכל להועיל בהבאת הארגון לידיעתם של אלה שיכולים להיעזר בו, ובהעלאת הזיקנה וההזדקנות על סדר היום."